

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Міжнародне та європейське право»

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 25 2025
р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Конституційне право
Викладач (-і)	Книш Віталій Васильович,
Контактний телефон викладача	+38 (0342) 596134
Е-mail викладача	vitalii.knysh@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 270 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://test-d-learn.nu.edu.ua/ https://test-d-learn.nu.edu.ua/course/subscription/through/url/27ea0c0a00408002c9ee
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kkmtap.cnu.edu.ua/розклад та консультації/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є детальне ознайомлення студентів з конституційним правом України та зарубіжних країн.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <p>1. Загальна частина: Загальні засади конституціоналізму. Генеза, категоріально-понятійний апарат та джерела сучасного конституційного права. Права людини, конституційний статус особи. Форма держав. Виборче право і виборчі системи зарубіжних країн. Громадські об'єднання та політичні партії».</p> <p>2. Особлива частина: теоретичні основи організації та здійснення державної влади; конституційно-правовий статус парламенту; правовий статус члена парламенту; конституційно-правовий статус глави держави; система органів виконавчої влади; конституційно-правові основи судової влади та правоохоронних органів; адміністративно-територіальний устрій; конституційно-правові основи муніципальної влади; основи національної безпеки.</p> <p>Під час вивчення даної дисципліни студенти отримують знання та навички, зокрема щодо вивчення основних теоретичних положень науки зарубіжного конституційного права й основ конституційного права окремих країн, загальнотеоретичних та загально-правових проблем (форма</p>	

державного устрою, форма державного правління, політичний режим, парламентаризм, громадянство, правове положення особи в зарубіжних країнах, інститут глави держави, судова влада, виборче право і виборчі системи зарубіжних країн, теорія і практика місцевого самоврядування та управління, політичні партії і партійні системи тощо), а також сучасних проблем національного конституційного права окремих країн (основи конституційного права і політичні системи США, Великобританії, Франції, ФРН, Італії, Індії, Іспанії, КНР, Японії, РФ, тощо). Вивчення матеріалу у порівняльному аспекті дасть можливість студентам набути необхідні основи для розуміння конституційного ладу будь-якої країни.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти у результаті вивчення дисципліни повинні:

знати:

- основні етапи становлення конституціоналізму;
- систему галузі конституційного права;
- види джерел конституційного права України та зарубіжних державах;
- загальні засади конституційного ладу Великобританії, США, ФРН, Франції, Польщі, держав арабського світу;
- структуру конституційно-правового статусу людини і громадянина;
- специфіку форм держав зарубіжних країн;
- особливості організації державної влади у різних формах державного правління
- форми реалізації безпосередньої демократії
- особливості функціонування органів державної влади в Україні та зарубіжних країнах

вміти:

- класифікувати джерела конституційного права зарубіжних країн та України;
- аналізувати шляхи та способи прийняття конституцій в різних країнах світу;
- класифікувати права та свободи людини і громадянина;
- аналізувати конституційне законодавство та практику зарубіжних країн та визначати конституційно-правовий статус органів державної влади, форму правління, політико-територіальний устрій держави, її політичний режим;
- порівнювати організаційну структуру та компетенцію вищих органів державної влади зарубіжних країн та України;
- застосовувати отримані знання в подальшій професійній діяльності;
- вільно володіти юридичною термінологією, та основами юридичної техніки.

Основними джерелами цієї навчальної дисципліни є законодавство України та зарубіжних країн (конституції, конституційні закони, звичайні закони, міжнародні договори, підзаконні нормативні акти (в тому числі делеговане законодавство), акти органів конституційного контролю, конституційні судові прецеденти та конституційні звичаї; доктринальні джерела.

Основними джерелами конституційного права України є: Конституція України, Виборчий кодекс України, Закон України «Про громадянство України», Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту», Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», Закон України «Про особливу процедуру усунення президента України з поста (імпічмент)», Закон України «Про Конституційний Суд України» тощо.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Конституційне право» є формування у студентів теоретичних та практичних знань, основних положень курсу, розуміння ними світового досвіду конституційного розвитку та основ конституційно-правового регулювання суспільних відносин в зарубіжних країнах та Україні.

Основними цілями курсу є забезпечення підготовки висококваліфікованих спеціалістів, що володіють ґрунтовними знаннями в галузі конституційного права та вміють використовувати їх у повсякденному житті та професійній діяльності.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, загально визнаних принципів, національних і міжнародних правових інститутів та характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного, логічного, критичного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність бути критичним і самокритичним.

Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні компетентності

Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності в Україні та світі, розуміння їх правової природи.

Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, практики Європейського суду з прав людини та інших європейських і міжнародних судових та правозахисних інституцій.

Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з

таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти, які мають загальнодержавне чи міжнародне значення.

Здатність аналізувати глобальні, міждержавні, державні, регіональні та локальні правові проблеми, формувати та обґрунтовувати з цього приводу правові позиції.

Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ, які мають міжнародне чи національне значення, а також застосування набутих знань у професійній діяльності.

Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів національного та міжнародного права, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання

Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин, які мають національне чи глобальне значення.

Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (національних та іноземних).

Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему, яка потребує вирішення шляхом застосування положень внутрішнього законодавства України, законодавства ЄС та/або інших міжнародних нормативно-правових актів

Самостійно визначати ті обставини правового характеру, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій та положень законодавства (внутрішнього, європейського, міжнародного).

Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло як українською, так і іноземною мовою.

Належно використовувати статистичну інформацію правового характеру, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних, які забезпечать належну реалізацію особи як фахівця в сфері вітчизняного, європейського та/або міжнародного права.

Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи, системи національного права окремих зарубіжних держав та системи права Європейського Союзу.

Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях (вітчизняного, європейського, міжнародного характеру), виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки державною та іноземною мовою.

Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях, які виникли в Україні чи на території інших держав.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	60		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	66		
самостійна робота	144		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1,2	081 Право	1	нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Модуль 1 «Загальна частина: Галузь конституційного права зарубіжних країн. Права людини, конституційний статус особи. Форма держав. Виборче право і виборчі системи зарубіжних країн. Громадські об'єднання та політичні партії».			
Тема № 1. Виникнення та становлення конституціоналізму, його зміст та структурні елементи		2	2 4
Тема №2. Місце конституційного права в структурі знань та правових системах		2	2 4
Тема №3. Конституція як базове джерело конституційного права		4	4 4
Тема №4. Визначення та характеристика інших джерел конституційного права		2	2 6
Тема №5. Принципи конституційного права, їх зміст та класифікація		2	2 6
Тема №6. Права людини як основа конституційного права держави		2	4 6
Тема №7. Конституційні засади захисту та забезпечення прав та свобод людини		2	2 6
Тема №8. Конституційно-правовий статус людини і громадянина		2	2 6
Тема №9. Конституційно-правовий статус громадянства		2	2 6
Тема №10. Форма правління сучасних держав		2	2 6
Тема № 11. Форма державного устрою		2	2 6
Тема № 12. Вибори та референдум як форма реалізації безпосередньої демократії у державі		2	2 6
Тема № 13. Конституційні засади функціонування політичних партій		2	2 6

Модуль 2 «Особлива частина. Теоретичні основи організації та здійснення державної влади; конституційно-правовий статус парламенту; правовий статус члена парламенту; конституційно-правовий статус глави держави; система органів виконавчої влади; конституційно-правові основи судової влади та правоохоронних органів; адміністративно-територіальний устрій; конституційно-правові основи муніципальної влади; основи національної безпеки.			
Тема № 14 Теоретичні основи організації та здійснення державної влади	2	2	8
Тема № 15 Конституційно-правовий статус парламенту	4	6	8
Тема № 16 Правовий статус члена парламенту	4	2	8
Тема № 17 Конституційно-правовий статус глави держави	4	4	8
Тема № 18 Система органів виконавчої влади	4	6	8
Тема № 19 Конституційно-правові основи судової влади та правоохоронних органів	6	8	8
Тема № 20 Адміністративно-територіальний устрій	2	2	8
Тема № 21 Конституційно-правові основи муніципальної влади	4	4	8
Тема № 22 Основи національної безпеки	2	2	8
	ЗАГ.:	60	66
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається Положенням про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності студентів у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i> https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2022/08/ПОЛОЖЕ_2.pdf (надалі – Положення)		
Вимоги до письмових робіт	Планується виконання студентами декількох видів письмових робіт: модульної контрольної роботи (до 50 балів), самостійних робіт під час практичних занять, письмових тестових завдань за темами, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях, розв'язування практичних задач тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань Письмові роботи можуть виконуватись: - під час практичних занять (оцінка виставляється у графу практичного заняття), - виконання індивідуальних завдань для додаткових балів. Індивідуальні завдання оцінюються до 5 балів. Форми: реферат (есе), інформаційне повідомлення, характеристика нормативно-правового акту. Оформлення індивідуальної роботи оцінюється від 1 до 3-х балів;		

	<p>Захист роботи оцінюється в 1 або 2 бали.</p> <p>Отже максимальна кількість балів (оформлення та захист) – 5 балів.</p> <p>Індивідуальне завдання є комплексним, логічним, аналітичним дослідженням окремого питання, яке студент пише самостійно.</p> <p>Реферат оформляється обсягом від 6 до 10 сторінок, есе обсягом до 5 сторінок. Зазначаються структурні частини: вступ, план, основний текст (зміст питань), висновки, список використаних джерел. Реферати (есе) пишуть на основі обраних з переліку тем індивідуальних завдань, які оновлюються щороку та розміщені на кафедрі і кафедральному сайті.</p>
Семінарські заняття	<p>Оцінюються за 4-рівневою шкалою (від 2 до 5). Сума отриманих оцінок за практичні завдання та самостійну роботу (крім оцінки «2») ділиться на загальну кількість оцінок та множиться на коефіцієнт 9 – це бали за практичні заняття та самостійну роботу студентів (максимум 45 балів за семестр). Детальніше оцінювання описано у Положенні</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>1. Відсутність пропусків занять.</p> <p>2. Наявність підсумкової оцінки (в балах) за практичні заняття, самостійну роботу (до 25 балів), індивідуальні завдання (5 балів), контрольну роботу (20 балів),</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю:</p> <ul style="list-style-type: none"> - іспит (50 балів). Максимум 100 балів (сума балів з практичних занять, самостійної роботи (до 25 балів), індивідуальної (до 5 балів), контрольної роботи (до 20 балів). <p>Форма здачі контрольної роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - письмова – за умов стаціонарного навчання - тестові завдання – за умов дистанційного навчання. <p>Структура білета:</p> <p>При письмовій формі – за кожне завдання виставляється відповідна кількість балів, яка зазначена в білеті, якщо відповідь на питання неповна – проставляється відповідна частина балів із зазначеної.</p> <p>При тестовому контролі знань в системі дистанційного навчання правильна відповідь на тестове завдання передбачає відповідні бали, які зараховуються студенту автоматично.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u> очікується, що при написанні письмових робіт студенти мають проявити творче та аналітичне мислення, вміння аналізу суспільних процесів в контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання, вміння проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел із відповідними посиланнями на використані джерела для запобігання плагіату.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p><u>Відвідування занять</u></p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Загалом, всі студенти мають відвідувати лекції і практичні заняття курсу.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (р.5 Положення).</p>	

8. Рекомендована література

1. Конституційне право: підручник / за загальною редакцією М.І. Козюбри. / Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, О.М. Лисенко, А.А. Мелешевич. К.: ВАІТЕ, 2021. 528 с.

2. Конституційне право : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука ; [О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін.] ; передм. М. І. Марчука. Харків, 2019. 484 с.

3. Панкевич О. З. Державне право зарубіжних держав: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 260 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних розробках:

1. Книш В.В. Конституційне право: методичні вказівки для практичних занять студентів денної форми навчання. Івано-Франківськ. ННЮІ. 2022

<https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%bb%d1%8f-%d1%81%d0%b5%d0%bc%d1%96%d0%bd%d0%b0%d1%80%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b8%d1%85-%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-2/>

2. Книш В.В. Конституційне право: методичні вказівки для самостійної роботи студентів денної форми навчання. Івано-Франківськ. ННЮІ. 2022

Розміщено на сайті кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права

<https://kkmtap.pnu.edu.ua/%d0%b4%d0%bb%d1%8f-%d1%81%d0%b0%d0%bc%d0%be%d1%81%d1%82%d1%96%d0%b9%d0%bd%d0%be%d1%97-%d0%b4%d0%b5%d0%bd%d0%bd%d0%b0-2/>

Викладач:

**доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри**

Віталій КНИШ